

ORAȘUL FĂGĂRAȘ ÎN CĂRȚI POȘTALE DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL BRUKENTHAL

Delia VOINA¹

FĂGĂRAȘ CITY IN POSTCARDS FROM THE BRUKENTHAL NATIONAL MUSEUM COLLECTION

ABSTRACT

This article presents illustrated postcards from the collection of the Brukenenthal National Museum dedicated to the city of Făgăraș. Dated to the end of the 19th century, the beginning of the 20th century, the images describe buildings, monuments, churches, parks and squares in Făgăraș. In some cases, postcards are franchised and bear stamps and postage stamps.

Keywords: Sibiu, Făgăraș, postcards collection, museum.

Colecția de „Grafică documentară” a Muzeului Național Brukenenthal, Muzeul de Istorie „Casa Altemberger”, este una dintre cele mai mari și mai complexe colecții păstrate într-o instituție muzeală din România, acoperind majoritatea genurilor consacrate ale artei fotografice.

Cărțile poștale ilustrate, alb-negru, sepia și color, având ca subiect principal orașul Făgăraș, însumează 58 de piese și au fost editate începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea, atât în Imperiul Austro-Ungar, cât și în România, după fotografiile și litografiile ale unor fotografi renumiți din zonă.

Tematic, imaginile selectate pentru a fi prezentate în acest articol au fost grupate astfel:

- vederi panoramice de la înălțime ale orașului;
- cetatea medievală;
- arhitectura orașului: piața centrală, case, parcul orașului;
- viața socială a orașului: spitalul, școli și licee, sediul prefecturii, cazarma de jandarmi;

- viața spirituală a orașului: biserici.

Se impun mai întâi câteva considerații generale:

- toate cărțile poștale sunt realizate în edituri din Făgăraș;
- dimensiunea este de 9x14 cm;
- sunt imprimate pe carton, prin reproducere tipografică, color, alb-negru sau color;
- starea de conservare este bună;
- descrierea cărților poștale redă atât elementele de pe fața, cât și de pe verso-ul acestora.

1. Titlu: Făgăraș. Vedere generală aeriană.

Autor: Editura I. Hațiegan.

¹ Muzeograf, Muzeul Național Brukenenthal, Sibiu; e-mail: deliavoina@gmail.com.

Descriere: Față: Vedere aeriană cu o parte din oraș. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta, sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe două rânduri, cu maro, text în română: „Făgărașul văzut din aeroplan”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș – Reprod[ucerea] oprită”; stânga, la mijloc, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.570

Observație: În colecție se păstrează și alte cărți poștale cu vederi generale sau parțiale ale orașului: nr. inv. GD 3.598, GD 3.599, GD 3.622.

2. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: vedere aeriană.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Cetatea medievală - vedere generală aeriană. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta, sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe două rânduri, cu maro, text în română: „Făgărașul văzut din aeroplan”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș – Reprod[ucerea] oprită”; stânga, la mijloc, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.571.

3. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: ziduri exterioare.

Autor: Editura D. Tierfels.

Descriere: Față: Cetatea medievală - ziduri exterioare; sub imagine, în partea de jos a cărții poștale, stânga, numele localității în română: „Făgăraș”; la dreapta, text

în română cu numele din acea perioadă a cetății: „Castelul Mihai Viteazul”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „David Tierfels, Făgăraș – Reproducerea oprită”; în stânga, în colțul de sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.601.

Observație: În colecție se păstrează și alte cărți poștale cu vedere exterioră a cetății: GD 3.602, GD 3.606, GD 3.607, GD 3.608, GD 3.603, GD 3.605, GD 3.604.

4. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: ziduri exterioare.

Autor: Librăria Ioan Lazăr.

Descriere: Față: Cetatea medievală - ziduri exterioare; sub imagine, în partea de jos a cărții poștale, stânga, numele localității în română, „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu numele din acea perioadă a cetății: „Castelul Mihai Viteazul”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Lazăr, Făgăraș”; în stânga, în colțul de sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.609.

Observație: În colecție se mai păstrează încă două cărți poștale cu imagini identice: GD 3.610, GD 3.611.

5. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: ziduri exterioare.

Autor: Librăria Ioan Lazăr.

Descriere: Față: Cetatea medievală - zidurile exterioare și parcul de lângă cetate; sub imagine, în partea de jos a cărții poștale, stânga, numele localității în română, „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu numele din acea perioadă a cetății: „Castelul Mihai Viteazul”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Lazăr, Făgăraș”; în stânga, în colțul de sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.615.

Observație: În colecție se mai păstrează încă două cărți poștale cu imagini identice: GD 3.612, GD 3.613.

6. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: ziduri exterioare.

Autor: Editura D. Thierfels.

Descriere: Față: Cetatea medievală - ziduri exterioare; în fața zidurilor – mijloc de transport: căruța trasă de cai; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității în română și germană: „Făgăraș - Fogaras”; la dreapta, text în română și germană cu numele din acea perioadă a cetății: „Castelul Mihai Viteazul - Kastell”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Thierfeld David, Făgăraș”; stânga, în colțul de sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.614.

7. Titlu: Făgăraș. Intrarea în castelul Mihai Viteazul.

Autor: Libr[ăria] D. Thierfeld.

Descriere: Față: Intrarea în castelul Mihai Viteazul; sub imagine, în partea de jos a cărții poștale, stânga, numele localității în română: „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu destinația clădirii din imagine: „Intrarea la castelul Mihai Viteazul”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu maro, pe două rânduri, text de reclamă al editorului, în română: „Libr[ăria] D. Thierfeld, Făgăraș/Nr. 3 – 1925. Ilustrația, Gherla”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.587.

8. Titlu: Făgăraș. Cetatea medievală: interior.

Autor: Editura D. Thierfels.

Descriere: Față: Cetatea medievală; carte poștală compusă din două imagini: la stânga – grup de soldați la intrarea în cetate; sub imagine, text în maghiară și germană: „Bemenet a várba - Eingang in das Schloss”; în dreapta – grup de soldați în curtea interioară a cetății; sub imagine, text în maghiară și germană: „A vár belső része – Hofraum von Schloss”; pe marginea din partea stângă a cărții poștale, text de reclamă al editorului, în germană: „Verlag D. Thierfels, Fogaras”; în zona de corespondență de sub imagini, pe două rânduri, text în maghiară și germană: „Udvözlet Fogarasból!/Gruss aus Fogoras”; carte poștală datată de mână, de expeditor, cu data: „27/IV.1902”. Carte poștală din seria „Salutări din Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, nedivizată; circulată; în centru, sus, text tipărit în maghiară, cu negru: „LEVELEZŐ-LAP”; numele și adresa destinatarului; la dreapta, sus, marca poștală și ștampila poștei din Făgăraș, cu data expedierii: „902.APR.28”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.579.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu imagine identică: GD 3.580.

9. Titlu: Făgăraș. Piața centrală.

Autor: Librăria Ioan Hațiegan.

Descriere: Față: Piața centrală; în plan apropiat comercianți și produse pentru vânzare; în plan îndepărtat clădiri de pe două laturi ale pieței; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității: „Făgăraș”; la dreapta, text în română: „Piața Unirii”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Hațiegan, Făgăraș * 15916”; stânga, spre mijloc, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.569.

Observație: În colecție se păstrează și alte cărți poștale cu zi de târg în Piața Centrală din Făgăraș: GD 3.568, GD 3.566, GD 3.567.

10. Titlu: Făgăraș. Piața Unirii cu hoteluri.

Autor: Librăria Ioan Hațiegan.

Descriere: Față: Piața Unirii cu hotelurile Mercur și Haner; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității: „Făgăraș”; la mijloc, text în română: „Piața Unirii cu Hotel Mercur și Hotel Haner”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Hațiegan, Făgăraș * 17880”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.572.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu imagine identică: GD 3.573.

11. Titlu: Făgăraș. Piața Unirii.

Descriere: Față: Piața Unirii cu hotelurile Mercur și Haner; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității: „Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.574.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu imagine identică: GD 3.575.

12. Titlu: Făgăraș. Casă.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Vedere cu casă; în fața casei, grup de oameni; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, dreapta, text în română: „Vedere din Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș – Reprod. oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.591.

13. Titlu: Făgăraș. Casă.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Vedere cu casă; în fața casei, grup de oameni; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, dreapta, text în română: „Vedere din Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș – Reprod[ucerea] oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.594.

14. Titlu: Lacul de la Fântâna Crăieșei.

Autor: Librăria Ioan Hațiegan.

Descriere: Față: Lacul de la Fântâna Crăieșei; în plan îndepărtat, grup de oameni lângă marginea lacului. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe două rânduri, text în română: „Ferma – Făgăraș/Lacul cu păstrăvi dela Fântâna Crăieșei”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „I. Hațiegan, Făgăraș – Reproducerea oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.565.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu imagine identică: GD 3.564.

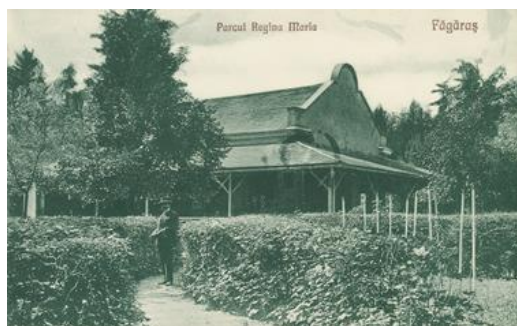

15. Titlu: Făgăraș. Parcul Regina Maria.

Autor: Editura Hațiegan.

Descriere: Față: Parcul Regina Maria; în plan îndepărtat, pavilion din lemn, cu acoperiș în două ape; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, text în română: „Parcul Regina Maria”; spre dreapta, numele localității: „Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Editura Hațiegan, Făgăraș – Reprod[ucerea] Oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.576.

16. Titlu: Făgăraș. Parcul Regina Maria.

Autor: Librăria Ioan Hațiegan.

Descriere: Față: Parcul Regina Maria; în plan apropiat, alee din parc, cu bănci; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, la mijloc, text în română: „Parcul Regina Maria”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, cu maro, la mijloc, text în română: „Făgăraș”; în partea de jos, stânga, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Hațiegan, Făgăraș * 17882”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.578.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu imagine identică: GD 3.577.

17. Titlu: Făgăraș. Spitalul.

Autor: Librăria Ioan Hațiegan.

Descriere: Față: Clădirea spitalului; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității: „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu destinația clădirii din imagine: „Spitalul jud. Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, cu maro, la mijloc, text în română: „Făgăraș”; în partea de jos, stânga, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria Ioan Hațiegan, Făgăraș * 20751”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.586.

18. Titlu: Făgăraș. Palatul Prefecturii.

Autor: Editura Librăriei Ioan Lazăr.

Descriere: Față: Clădirea palatului Prefecturii, clădire care se regăsește printre monumentele municipiului, însă doar pe lista de la urbanism, căci, în fapt, clădirea nu mai există pe actuala stradă Doamna Stanca; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității: „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu destinația clădirii din imagine: „Palatul Prefecturii”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu negru, în limba română, pe două rânduri:

„România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu negru, pe două rânduri, text de reclamă al editorului, în română: „Editura Librăriei Ioan Lazăr, Făgăraș/Orice reproducere oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.584.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu aceeași temă: GD 3.585.

19. Titlu: Făgăraș. Școala normală.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Școala normală; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, spre mijloc, text în română cu destinația clădirii din imagine: „Școala normală de învățători”; la dreapta, numele localității în română: „Făgăraș”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, la mijloc, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.593.

Observație: În colecție se mai păstrează o carte poștală cu aceeași temă: GD 3.592.

20. Titlu: Făgăraș. Liceul Radu Negru.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Sediul Liceului Radu Negru; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității în română „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu numele clădirii din imagine: „Liceul Radu Negru”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe două rânduri, cu maro, text în română: „Făgărașul văzut din aeroplan”; în partea de jos, stânga, cu negru, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș – Reprod[ucerea] oprită”; stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.619.

Observație: În colecție se păstrează și alte cărți poștale cu aceeași temă: GD 3.618, GD 3.620, GD 3.621, GD 3.616, GD 3.617.

21. Titlu: Făgăraș. Cazarma de jandarmi „Brâncoveanu”.

Autor: Editura I. Hațiegan.

Descriere: Față: Sediul Cazarmii de jandarmi „Brâncoveanu”; pe imagine, în partea de sus a cărții poștale, stânga, numele localității în română „Făgăraș”; la dreapta, text în română cu destinația clădirii din imagine: „Fațada Cazarmei de Jandarmi «Brâncoveanu»”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Editura I. Hațiegan, Făgăraș”; stânga, spre colțul din stânga, sus, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.597.

22. Titlu: Făgăraș. Biserica franciscană.

Descriere: Față: Făgăraș. Biserica franciscană, cunoscută de localnici sub denumirea de Biserica Paterilor, situată pe strada Vasile Alecsandri nr. 1; biserica a fost refăcută în stil rococo în anul 1761; la 26 septembrie 1782 a fost sfințită și a primit hramul „Sfânta Treime”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe trei rânduri, cu maro, text în română, maghiară și germană: „Făgăraș/Mănăstirea Franciscană/Ferenciek klastroma – Franziskaner-kloster”; stânga, la mijloc, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.581.

23. Titlu: Făgăraș. Biserica romano-catolică: interior.

Descriere: Față: Biserica romano-catolică: vedere din interior, cu altarul. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în limba română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în stânga, pe trei rânduri, cu maro, text în română, maghiară și germană: „Făgăraș/Biserica rom.-cat/ Róm.-kath. Templom – Röm.-kath. kirche”; stânga, la mijloc, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3.589.

24. Titlu: Făgăraș. Biserica brâncovenească.

Autor: Librăria I. Hațiegan.

Descriere: Față: Biserica „Sfântul Nicolae”, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, situată pe strada T. Vladimirescu, nr. 6; a fost înălțată cu daniile domnitorului și ale soției sale Doamna Marica, potrivit inscripției de la intrare, între 17 iunie 1697 și 30 septembrie 1698; pictura din naos și altar a fost făcută de Preda Zugravul din Câmpulung; pronaosul a fost pictat pe cheltuiala Jupanului Nițu Pătrașcu; în prezent este declarată monument de arhitectură; sub imagine, în partea de jos a cărții poștale, stânga, numele localității în română: „Făgăraș”; la dreapta, text în română: „Biserica Brâncoveanu”. Verso: Carte poștală ilustrată, divizată; necirculată; în dreapta sus, text tipărit cu maro, în română, pe două rânduri: „România/Cartă Postală”; în partea de jos, stânga, cu maro, text de reclamă al editorului, în română: „Librăria I. Hațiegan, Făgăraș/Reproducerea oprită * 17877”; dreapta, jos, ștampilă dreptunghiulară cu numărul de inventar.

Nr. inv.: GD 3595.

